

el rètic preindoeuropeu i l'etrusc tenien origen comú i ben acostat. I llavors ¿qui ens obliga a admetre que el reto-romànic i alpino-lombard *foppa* és una evolució fonèticament anòmala de FOVEA i no pas continuació d'una forma proto-rètica un poc divergent? ⁵ Ben cert no hi ha res de segur en aquesta sospita, car si en els Grisons tenim aqueixa suspecta forma en *-ppa*, un germà tan acusat dels parlars grisons com el friülà té *foibe* (cf. Prati, *RLiR* XII, 74), on la coincidència amb el llatí és molt més clara i perfecta; en fi tampoc no hem de desconèixer que hi pogué haver variants intermèdies, si FOVEA era realment dialectalisme o tuscisme.

En conclusió, dins la nostra pell de toro, no podem ja davant d'aquest quadro, sentir-nos gens segurs que *bòfia* (i fins *foia-boya*) vinguin precisament d'una base idèntica a la clàssica FOVEA. Si al costat d'aquesta hagüés existit en els Alps una variant antiquíssima *FOPIA o *FOPPA, no podríem negar bastant de versemblança a la hipòtesi d'una altra variant *BOFFIA (i fins d'un *FOIA > *boya*), entre altres raons perquè hi ha formacions en -PPA d'arrencada pre-romana i d'origen ben obscur (recordem els tartessis *Iulipa*, *Ulisipo*, *Ilipula*, etc.). Per al discutible *BOFFIA hi hauria encara un altre possible puntal en el cast. *cala-bozo* 'clot on tanquen presos', 'masmorra', que més aviat que cixir de -FOVEA sembla postular una base sense la -v- i amb B- inicial com la nostra, sigui CALA-BODIO- o fins CALA-BOIO- (o -BOVIO- o -BOFIO-?), per al qual remeto a l'article del DCEC (tot reconeixent que també ací la procedència de FOVEA i formes més acostades que aquelles a la del llatí bé és defensable).

DERIV.: *Bofiola* (supra). *Bòfio* 'buit' frag. *Bofiada*, deriv. de *bòfia*, *sopa* ~, que no hi ha raó per separar del nostre mot, en el sentit de 'cosa bufada, flonjament inflada' (cf. *brou bufat*). Per a *bòfega* [1840, Figuera], veg. supra; *bofegada*, *bofegadura*, *bofegar*, *bofeguenc*, *bofeguera*. *Abofegar*; *abofiar*. *Bufolla* encruament amb *bombolla*. *Fo(i)eta* 'clatell', Matarranya, *AlcM*. *Refoia* a molts indrets de l'Ebre i del P. Val. [docs. de 1346 i 1366, prop Tortosa, *BABL* XI, 366-7].

¹ Sense poder-ho, de cap manera, assegurar, no és inversemblant que una variant anàloga amb -p- vagi existir en el Sud de Portugal. Ens ho fa sospitar un important nom de lloc, el *Rio Foupana*, afluent dret del Guadiana, que hi desaigua a uns 20 km. de l'Oceà i té uns 60 km. de curs. La seva vall és fonda, enclosa entre dues serres importants, la «Cumeada Foupana» i la «Cumeada Pereirã»; i és sabut que el portuguès modern canvia generalment en *ou* l'antic diftong *oi*, de manera que no deixaria d'anar ben llis si admetéssim que en el nom **Foupana* hi ha la contracció d'un apellatiu **foipa* amb el nom de l'*Anas* luso-tartessí que donà per via mossàrab el nom modern del *Guadiana*; ben mirat, serien rigorosament noms iguals, com sigui que l'àrab *wādi*, tant com 'riu', designa sovint la clotada fluvial no sempre dotada d'aigua cotrent. Els especialistes en toponomàstica portuguesa ens haurien d'informar de si hi ha de la banda de l'Alentejo, ⁶⁰

Algarve i Ribatejo altres noms en *Foup-*. És veritat que en aquella terra una -p- també podria ser el resultat d'una ultracorrecció morisca de -b-, i per tant no anem a la segura en veure en aquesta -p- un indicatiu de coincidència amb l'alpino-romànic. — ² *Les Elements Dialectaux dans la L. Lat.*; cf. el seu estudi en *Philologica*, p. 35. No sembla que Lejeune s'hagi ocupat de la qüestió en els seus llibres de grec.

BOGA I, nom d'un peix, del ll. BŌCA, i aquest del gr. βῶνα, acusatiu de βῶξ id. □ 1.ª doc.: 1349-56, ban de Barcelona (*DBal.*); a. 1370, doc. de Sant Celoni (*BABL* XII, 147); també en un doc. de Pollença que Rotger, en la història d'aquesta vila, data de 1361.

I en un altre de mallorquí de 1518 (*BSAL* XXII, 252); figura així mateix en l'*Art de Coc*, de Robert de Nola, anterior a aquesta data, i que traduït al castellà fou publicat el 1525 (p. 185). El mot s'ha pronunciat i escrit sempre amb b-, pertot on es distingeixen la b- i la v-, llevat a Menorca i Mallorca, on no sé si des de fa molt s'ha introduït una pronúncia *voga*, deguda a la influència del verb *vogar* i del substantiu *voga*, variant a la qual, sense prou fonament, voldria donar la preferència *AlcM* (la citada doc. antiga de Mallorca ho escriu amb b-, com pertot). Pertot es pronuncia amb ò oberta, també en terres valencianes (Carlet, 1935), on ja el recollia el 1575 OPou (*TbPu*. «hic bops, -pis», p. 64). A Aitona (1936), vora el Baix Segre diuen *boca*, variant mossàrab. En efecte el mot està ben representat en aquest llenguatge, des de l'almerienc Al-Arbolí, *bôga*, i *PALc.*, d'on passà a l'àrab marroquí i algerià (veg. detalls en Simonet, s. v.). En formes paral·leles el trobem en les llengües germanes, port. i gall. (*Rom.* VI, 62), cast. *boga*, oc. *bogo*, venec. *boga*, i sbcr. (dalmàtic) *bôba* (Skok, *ZRPh.* LIV, 202). En llatí *boca* ja es troba en Plini i en Festus, manlleu del gr. βῶξ; en realitat es tracta d'una variant, exp'li cable per la fonètica grega, de βῶψ, pròpiament 'ulls-de-bou', que en grec coexistí amb βῶξ i βῶξ; de la forma primitiva, conservada en el grec de la Magna Grècia, sortí Cilento *vôpa*. Bauquier, *Rom.* VI, 369-71; Rohlf, *ZRPh.* LVII i LIV, 202, i EWUG, núm. *TbLL*, s. v.; Ernout-M., 108; Walde-H., 852.

DERIV.: *Bogarró*. *Boguera*. *Boguet*.¹

CPT.: *Boga-ravell* [1361, 1518, *AlcM*]; encara que no en tinc dades antigues, crec que es prengué de l'occità, on solament conec el prov. mod. *bogo-ravèu* (i l'lgd. *bougrabèu*) que va donar també el nom científic *sparus bogoraveo* i el *TdF* cita el fem. *la bogo-ravèu* en l'escriptor Fortunat Chailan, d'Ais-en-Provença († 1840): la segona meitat del cpt. és també oc. *ravelo* i té aires de ser un diminutiu de *ràbas*, nom dels ous o «huevas» del bacallà i altres peixos, que sembla haver passat des dels parlars occitans, d'una banda al fr. *rabes* o *raves* i de l'altra al cast. *rabas* [c. 1780] i bc. *arraba*, veg. *DCEC* III, 967 i *DECH*.

¹ És dubtós el mot que *AlcM* accentua *bogó*: l'atribueix a LLucmajor amb una definició «boga petita», però sospito que no és més que una mala accentua-